

Östgötaspel

Östergötlands spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordförande:
Christer Samuelsson
ordforande@ostgotaspel.se

Nr 3 2023, årgång 23

Ansvarig utgivare:
Christer Samuelsson
Redaktör: Helen Eriksson
redaktor@ostgotaspel.se

*Peter Berry och Mikael Håstlund, se text s.3
Foto: Helen Eriksson*

*Helen, Isabell och Per-Arne Hultqvist, se text s.2
Foto: Ulla Blomstrand*

INNEHÅLL

	sida		
ÖSF	2	ARTIKELSERIE om musiken i Medevi	6,7,8
Styrelse och funktionärer	2	NUMRETS LÅT	9
ÖSF NYTT		ANNONSER	10
Träff med Per-Arne Hultqvist	2	Borghamn	10
Ordförandehälsning	3	Knytkalas	10
Medevi Brunn	3	Nordlek 2024	10
RAPPORTER		ÖSF:s evenemangside	10
Kärna spelmansstämma	4	Norrköpings Folkmusikfestival 20 år	11
Zornmärkesuppspelning	5	KALENDARIUM	12
Brevens spelmansstämma	5	Manusstopp	12

STYRELSE FÖR ÖSTERGÖTLANDS SPELMANSFÖRBUND.

Ordförande: Christer Samuelsson, tel. 070-4471479, [ordforande\(at\)ostgotaspel.se](mailto:ordforande(at)ostgotaspel.se)
Sekreterare: Knut Eriksson, tel. 0762-700318, [sekreterare\(at\)ostgotaspel.se](mailto:sekreterare(at)ostgotaspel.se).
Kassör: Ingrid Karlsson, tel. 0707-740665, [kassor\(at\)ostgotaspel.se](mailto:kassor(at)ostgotaspel.se)
Ledamöter: Stefan Öberg, [stefan\(at\)ostgotaspel.se](mailto:stefan(at)ostgotaspel.se); Claes-Göran Olson, [klasse\(at\)ostgotaspel.se](mailto:klasse(at)ostgotaspel.se)
Suppleanter: Evalill Grönberg, Annika Vikström, Rebecka Lindvall och Katja Bergvall ungdomsrepresentanter

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, [spelledare\(at\)ostgotaspel.se](mailto:spelledare(at)ostgotaspel.se)
Medlemsärenden: Ingrid Karlsson (f.d. Ährlin,) tel. 0707-740665, [medlem\(at\)ostgotaspel.se](mailto:medlem(at)ostgotaspel.se)
Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 0703-742584, [arkivarie\(at\)ostgotaspel.se](mailto:arkivarie(at)ostgotaspel.se)
Hemsidesansvarig: Hans Norberg, [webb\(at\)ostgotaspel.se](mailto:webb(at)ostgotaspel.se)
Östgötaspels redaktion: Helen Eriksson, [redaktor\(at\)ostgotaspel.se](mailto:redaktor(at)ostgotaspel.se), tel. 070-5417872
Hans Norberg, tel. 0703-742584

ÖSF NYTT

Träff med Per-Arne Hultqvist

En solig fredag i mitten av juli åkte jag och min syster Helen, till Mjölby för att träffa Per-Arne, son till Norrköpingsspelmannen Ivar Hultqvist (1895-1965) – *ni vet, han med Sensommarvals!* Per-Arne, född 1939, är den ende nu kvarlevande sonen. Ivar med fru Olga fick fyra barn. De tre äldre syskonen, Gunnar, Ingrid och Anders, kom att utöva, liksom sin pappa, musik på olika sätt, medan Per-Arne i unga år istället ägnade sig åt sportsliga aktiviteter, som blivit ett livsvarigt intresse. Efter att ha "luläst" Per-Arnes biografi "Spelmansliv", om sin pappa Ivar, tog jag en första kontakt hösten 2021.

Jag hade börjat undra mer över Ivars egna kompositioner. I biografien nämns det att Ivar komponerade ett 25-tal polskor, valser och gånglåtar. Jag letade i Svenska Låtar, och i Östgötahäftet, plus något lösblad, och kom fram till att det fanns 9 "kända" låtar av Ivar. *Så var fanns de övriga?* Jag och Per-Arne började mejla varandra. Per-Arne kunde berätta att han för flera år sedan lämnat lösbladsnoter till ÖSF:s arkiv, då via Katarina Hammarström. Det var Ivars dotter Ingrid som nedtecknat låtarna, då Ivar själv inte var notkunnig. *Ska också här nämna att ÖSF:s arkivarie Hans Norberg har varit till mycket god hjälp, så att jag fått en överblick av alla de här noterna.*

Per-Arne och jag har haft regelbunden kontakt via mejl, och i september 2022 träffades vi på Hemgården i Norrköping, för ett första möte.

Ivar spelade till tre Norrköpings-folkdanslag på 40-50-60-talen, bl a Hemgårdens. Och många spelmansträffar i Spelmansförbundets regi hölls på Hemgården.

Jag fick ta del av fina svartvita fotografier, mor Olgas reseberättelse vid en folkdansresa, rullband, och en cd med en radioinspelning med Ivar. Materialet ska "undersökas" mer, men tillsvidare finns det i ÖSF:s arkiv.

Nå, nu *den här* sommaren blev det av att syster H och jag tog med oss fiolerna och åkte till Per-Arne med sambo Ulla. Det blev ett mycket trivsamt möte med kaffe och hembakat och prat om Ivar. Vi tittade på foton och div tidningsurklipp. Helen och jag spelade förstas Ivars Sensommarvals, Hemgårdshambo och Spelmansträffen, samt några andra östgotalåtar för Per-Arne och Ulla. Och i trädgården togs det foton. Per-Arne har så mycket att berätta, och håller minnet av sin pappa Ivar, en av ÖSF:s grundare, samt den förste östgöta-riksspelmannen 1933, högst levande! Per-Arne önskar att de här "okända" kompositionerna om möjligt kan komma fler till del.

*Fortsättning följer....
//Isabell Svärdmalm/Helen Eriksson*

Ordförandehälsning:

Hej alla glada folkmusikintresserade medlemmar!

Sommaren lider mot sitt slut och jag kan konstatera att min sommar har varit fylld med olika folkmusik- och dansaktiviteter både i Östergötland och på andra ställen i landet. Det har varit spelmansstämmor och folkmusikfestivaler och andra folkmusikträffar. Veckan före midsommar var jag lärare på det årliga folkmusiklägret i Rimforsa med ett fyrtiotal ungdomar i olika åldrar och med olika instrument. En av sommarens höjdpunkter att uppleva spel- och sångglädjen tillsammans med dem! Jag har bland annat besökt Bingsjö- och Bodastämmorna under stämmoveckan och Korröfestivalen. Alla lokala stämmor hann jag inte besöka men deltog på exempelvis tre mycket trevliga träffar i Medevi (se artikel i tidningen).

I början av juni firade Klintetten 30-årsjubileum i natursköna Svalsjö där vi bjöd på danskurs, föreställning och dans, vilket var mycket trevligt! Zornmärkesuppspelningarna och Riksspelmansstämman i Lund hann jag inte besöka, men kan se att några östgötar fick utmärkelser. Grattis!

Jag vill slå ett slag för vår kommande spelträff i Borghamn den 7-8 oktober, se inbjudan i tidningen. Det kommer att bjudas på föredrag, låtutläring och, sist men inte minst, mycket eget spel tillsammans och i mindre grupper. Boka datumen och anmäl dig gärna!

Kolla i kalendarier efter kommande folkmusikaktiviteter i närområdet och jag hoppas att vi ses under hösten!

Varma hälsningar
Christer Samuelsson

SPELMANSTRÄFFAR PÅ MEDEVI BRUNN

I juli månad, på Medevi Brunn, inbjöds på initiativ av Peter Berry och Christer Odén, till en serie spelmansträffar till åminnelse av Abraham Hagholt, Godegårds förste skollärare.

Alla träffarna inleddes i Högrunnen med allspel åtföljt av minikonsert, för att rundas av med föredrag i Societetsbyggnaden.

Vid första träffen fick vi höra Peter berätta om Abraham Hagholt som var en av Östergötlands största folkmusikupptecknare samt brunngäst i mitten av 1800-talet. Mycket intressant. Berättelsen illustrerades med fin musik framförd av Peter och kusin Patrick Berry. Det var också mycket fint att få prata med en släkting till Abraham, nämligen Mikael Håstlund från Örebro (se bild s. 1), som gästade träffen. Abraham var Mikael morfars farfars bror! Kan ni tänka! Mikael berättade bland annat om släktgården Hagen, som gått i arv i många generationer.

Vid träff två var temat 1700-tal, och vi fick lyssna till menuett, kontradans och pollonesse framförda av många tillresta spelmän från Närke; Snavlunda Sisters, Krakelur, Harpolirarna, Olof Eriksson, Alf Ekblad, Göran Svärd och Olle Linder, för att nämna några. Berättandet denna gång handlade om Per Anderssons notbok från 1730 och om Närkessamlingen.

Vi fick höra Ulla-Carin Libert spela på ett mycket gammal instrument, "Virginal", spinett på svenska, med tonbildning likt med cembalo. Just detta exemplar var av nyare årgång, byggt av Jan-Erik Wideberg, pappa till Brita Wideberg i Snavlunda Sisters.

Sista träffen ansvarade Östergötlands Spelmansförbund för. Temat denna gång var allspel, minikonsert och fortsatt samspel i fina Societetsbyggnaden på området.

Intresseföreningen Medevi Brunn bidrog med gott fika och med ljud. Tack för det!

Vi som kom, spelade och trivdes hoppas nu på en fortsättning nästa sommar!

/Helen Eriksson

Rapporter

KÄRNA SPELMANSSTÄMMA

För 3:e året, i år den 17 juni, hölls spelmanstämman i Kärna hembygdsgård i Malmslätt.

I strålande sommarväder och med flaggan i topp fick åhörarna lyssna till ett 20-tal spelmän. Gånglåt från Malmslätt inledde stämman passande. Hembygdsgården inbjöd även till buskspel vid husknuten till de små husen på området, eller för den delen också i den granna syrenbersån. Låtar av Pelle Fors, Lindblom, sörmandslåtar och musik från Rättvik och Bingsjö ljöd över området.

”Nu är stämman tradition”, sa en mer än nöjd Erik Svansbo, initiativtagare till denna försommarstämman.

Och som extra festlig wow-faktor fick vi beskåda en flyguppvisning alldeles ovanför området!

/Helen Eriksson

Håkan Wasén berättar:

”**Team 50** är en svensk civil flyguppvisningsgrupp som grundades 2012 av medlemmar från F6 Flygklubb, Ärna Flygklubb och Västerås Flygmuseum. Gruppen flyger uppvisning med **Saab Safir**, både enskilt och i förband som rote, 3-, 4- eller 5-grupp. Flygplanet Saab Safir användes av det Svenska Flygvapnet som skol-, tränings-, transport- och

spaningsflygplan mellan 1946 - 1993. Under **kalla kriget** växte det Svenska Flygvapnet en hel del och behovet av fler piloter ställde helt nya krav på ett nytt skolflygplan.

1952 ersattes **Bücker Bü 181 Bestmann** med Saab Safir som skolflygplan och fick den militära beteckningen SK 50. SAAB Safir tillverkades i flera olika versioner varav B- och C-versionen var de som användes inom Flygvapnet. De flygplan som används av Team 50 är både av B- (SK 50B) och C-version (SK 50C). Flygplanen är historiskt målade och märkta som de en gång såg ut när de användes inom det Svenska Flygvapnet.

Namnet ”Team 50” var ursprungligen ett arbetsnamn på gruppen och anspelade lite skämtsamt på **Team 60** som är Svenska Flygvapnets officiella uppvisningsgrupp. Team 50 är dock inte på något sätt associerat med Team 60 annat än att båda grupperna är svenska och flyger flygplan som används eller har använts inom Svenska Flygvapnet. Precis som Team 60, så är namnet en kombination av den militära beteckning SK 50 och ”team” - ”Team 50”.

Foton: Helen Eriksson

Forts. Rapporter

ZORNUTMÄRKELSER

Vid årets Zornmärkesuppspelningar i Lund i somras, 17-22 juli, fick tre östgötar utmärkelser. Mats Ekman, fiol, Linköping, fick diplom till brons, Torgny Lundberg, fiol, östgöte boende i Göteborg, fick bronsmärke och Jonathan Borgsjö, fiol, Norrköping, fick diplom efter brons. Östergötlands Spelmansförbund säger STORT GRATTIS! I skrivandets stund har redaktören fått tag i de två sistnämnda, och så här glada är de!

Torgny Lundberg: "För skickligt och stilfullt spel av östgötalåtar". Foto: Torgny Lundberg

Jonathan Borgsjö: "För löftesrikt och traditionsmedvetet låtspel". Foto: Niklas Haag

STÄMMA I BREVENS BRUK 5 AUGUSTI

Närkingarna med Alf i spetsen hade fixat en mycket trevlig tillställning i den fina miljön vid hembygdsgården. Stämman inleddes med att spelledarna Erik Hammarström, Christer Odén och Per Falkenström lärde ut några låtar från respektive landskap Östergötland, Södermanland och Närke. Erik gjorde reklam för Anders Larsson boken och lärde ut Pollonesse nr 91.

Sedan blev det fika, buskspel och allspel med många kända låtar och en del mindre kända. Det blir ju lite extra när spelmännen kommer från flera landskap. Vi var ju tyvärr inte många från Östergötland men några östgötalåtar fick vi fram. En riklig och god knytismiddag följde sedan. Som sista punkt kom gästartisterna från Tyskland, Folk My Life, (se bild) som spelade tysk-svensk och tysk folkmusik från tyska *Dahlhoffssamlingen*. En mycket stor samling. En hel del igenkänning. Egna kompositioner också. Vackert och svängigt.

//Text och foto: Jan Andersson

Fortsättning på förra numrets artikel av Peter Berry:

På jakt efter Hagholm i Medevi – hur allmogemusiken blandades i brunnsmiljö.

Den indelte soldatens liv är kanske mest känt genom Vilhelm Mobergs Raskens. Bokens fiktiva huvudpersoner lever under 1800-talets senare del, men soldatens verklighet skiljer sig så vitt jag kan förstå inte mycket från den tid jag är mest intresserad av, det vill säga slutet av 1700-talet. En väsentlig skillnad är att denna tid innebar aktivt deltagande i strid under de många krig som utbröt, framför allt i konflikt med Ryssland. När fred rådde var soldatens vardag mycket lik bondens. Övningar och möten hölls vid lågsåsong i jordbruk, efter vårsådd och före skördens bärgning. Därutöver var regementsmötet en återkommande tilldragelse, vanligtvis hållet i juni.

Soldatyrket, den indelte soldatens, uppges ha varit relativt eftertraktat. Det erbjöd möjligheten att försörja en familj och även en kostnadsfri utbildning. Soldaten försågs med boningshus och försäkrades tillgång till tjänster och produkter som hade med jordbruket att göra. Även erbjöds vissa nödvändighetsvaror kallade hemkall, vars omfattning varierade från ort till ort. Avsikten var ursprungligen att kompensera för dålig skörd. Dessutom erhöll soldaten pengar, vid själva anställningen, och sedan årligen. Meningen var emellertid att ekonomin skulle vila på naturhushåll, inte kontanter.

I praktiken räckte inte de medel som soldaten fick sig tillhanda utan det var nödvändigt att skaffa sig bisysslor inom främst hantverk. Många soldater försörjde sig sedan de lämnat aktiv tjänst som kyrkvärdar, klockare och lärare. De som hade musikutbildning hade alltid möjlighet att tjäna extra på adelns och borgerskapets fester och tillställningar, till exempel i brunnsmiljö.

Soldatens liv liknade bondens men skilde sig på avgörande sätt. Han hade en relativt framstående ställning i bygden och levde på en något högre nivå än vanliga torpare. Han respekterades som representant för det officiella samhället men även som en person som var kunnig inom sitt arbete som brukare av jorden. Han nämns bland annat påfallande ofta som förnyare, någon som kom med idéer som han hämtat utifrån, från sina mer vidlyftiga kontakter i tjänsten som soldat. Kanske attraherade yrket också ibland personer med initiativkraft, som valde ovanliga lösningar som kunde bryta och berika gamla traditioner inom bondesamhället. Ett exempel är de indelta soldaternas roll inom växtförädling. De prydliga trädgårdarna kring soldattorpen är väl belagda. Soldathushållet i sin helhet kunde uppfattas som ett mönster. Man kan tänka sig att soldaten som musiker var en drivande kraft i att introducera ny musik och samtidigt med sina täta förbindelser med det omgivande bondesamhället, förvalta ett äldre musikaliskt gods.

Militärmusikerna hade en viktig roll i den indelta hären. Det framgår av tidiga soldatinstruktioner och tjänstgöringsreglementen. Under indelningsverkets tid förändrades villkoren för militärmusiken på avgörande sätt. Ursprungligen var musikerns roll att vara signalgivare. Under 1700-talet växte det fram ett spel i ensembler kallad harmonimusik, som hämtar en god del av sitt innehåll från konstmusiken. Repertoaren och publiken ändrades och så småningom, på 1800-talet, uppstår musikkårerna som bland annat erbjöd musik inte bara vid officerarnas baler och fester utan även i civila sammanhang, som exempelvis hälsobrunnar. Skillnaden mellan militär och civil musik var inte längre så stor.

Under tiden efter Karl XII och det stora nordiska kriget (1700–1721) var de statliga finanserna utarmade och detta fick även följder för militärmusiken. Antalet musiker begränsades och nya sätt att underhålla musiken, bortsett från statliga medel, undersöktes. Det visade sig nämligen att regementscheferna var ovilliga att försaka denna typ av musik. I stället skapade man lokala musikkassor som stod för försörjningen av musiker och i detta sammanhang placerades även musiker på soldatrotar, där ekonomin säkerställdes på samma sätt som för vanliga indelta soldater. Dessa musiker gick under benämningen ”spel i nummer”. Spel betyder spelman. Det uppstod alltså en kader av erfarna musiker med stark anknytning till bondesamhället. Systemet bibehölls åtminstone tills regelrätta musikkårer instiftades några år in på 1800-talet.

De ursprungliga instrumenten som användes av militärmusikerna var trummor och pipor, instrument för signalgivning. Piporna var tvärflöjter i två olika storlekar, en längre flöjt med sex hål och en kort enhandspipa med tre hål och ett starkt ljud. Även förekommande var skalmejor och så småningom oboer som var mer lämpade för harmonimusiken. Från 1700-talets mitt får klarinetten en dominerande roll. Det är ett instrument som passar bättre för melodios musik och liknar stränginstrument i mjukhet och klang. Olika klarinetter förekom men i ett tidigt skede förmodligen främst stämde i C. Mässingsinstrumenten utvecklades under 1800-talet med nytt klaffsystem och bättre ventilsystem som gjorde det lättare att spela mer komplicerad musik. Klarinetter behöll en framträdande roll vid sidan av kornetter. Många av dem som trakterade träblåsinstrument var också kunniga när det gällde att spela stråkinstrument.

Forts Hagholm i Medevi

Repertoaren, harmonimusiken, bestod i början av 1700-talet både av marscher och dansmusik. Gustaf Blidströms notböcker från Tobolsk visar vilken musik som föredrogs ibland adel och ”bättre folk”. Blidström var soldat i Karl XII:s arméer och tillfångatogs av ryssarna och hamnade sedermera i fångenskap i Sibirien. Den flerstämmiga musiken som uppstått som furstlig underhållningsmusik fick vid 1700-talets slut alltmer prägel av dans- och taffelmusik, marscher, arrangemang av sånger, med andra ord, det nyaste från städernas scener och balsalonger. Militärens musik fick mer av en allmänmusikalisk funktion. Under 1900-talet kom militärmusikerna att ingå i de symfoniorkestrar som etablerades, för att slutligen assimileras med denna verksamhet. Men under den tid jag studerar i första hand, det sena 1700-talet och det tidiga artonhundratalet, är militärmusiken främst en tillgång i militära sammanhang.

Militärmusikerna stod nära bondebefolkningen eftersom de ofta själva var bönder. Kontakten mellan allmogespelmän och militärmusiker var omfattande, kanske särskilt i vissa delar av landet där sådana kontakter finns belagda i flera fall. Ett sådant område var Närke. I Svenska låtar, Närke, finns många exempel.

Ett regemente i Medewis närhet med ett omvittnat intresse för militärmusiken var Närkes- och Värmlands regemente. Det hade gamla anor från indelningsverkets begynnelse. Det var ett av de största. 1812 delades regementet i två, och Närkes regemente uppstod, sedan 1815 med övningsplats förlagd till det kända Sannahed. Bland militärmusikerna fanns trumslagare och flera klarinettblåsare. Någon regelrätt musikkår förefaller inte ha bildats förrän en bit in på 1800-talet. År 1812 räknade man till 21 harmonimusiker. Under senare delen av 1800-talet var musikkårens styrka ungefär 50 man. Musikkåren, benämnd I 3:s musikkår, inleddes under 1970-talet i Örebro symfoniorkester som 2004 bildade Svenska kammarorkestern.

Det finns inget källmaterial som bevisar att musiker från Närkes- och Värmlands regemente deltagit i spel vid Medevi brunn. Källorna är tysta på den punkten eller saknas helt enkelt. Kvar finns sannolikheter, indicier, att militärmusikerna under den studerade tiden med sin nära anknytning till allmogemusiken och högreståndsmusiken, i sitt behov av att skaffa extrainkomster och över huvud taget aktivt delta i det musikaliska livet, kunde ha framträtt i brunnsmiljö. Finns det flera spår?

Kumla socken i slutet av 1700-talet var fortfarande en bygd som var präglad av det gamla bondesamhället. Vägarna till byarna var små och endast farbara med hästar eller oxar. Laga skifte, 1837, järnvägen och så småningom industrialisering av centralorten ändrade bilden och det moderna Kumla uppstod känt för skofabriker, saft och marmelad och utvinning av oljeskiffer. En del av bilden var den militära verksamheten med säte i Örebro men med övningsplats i närheten av Kumla, i Sannahed, och med ett nät av indelta soldater tillhörande Närkes och Värmlands regemente.

Här som annorstädes i riket fanns släkter som i generationer tjänat som soldater. En sådan släkt var familjen Sandsten med bostadsort i Södra Närke, i Tångeråsa, Dynningeberg och Sånnersta. Jonas Sandsten (1731–1794) var pipare vid Örebro kompani. Sonen Conrad (1762–1840) förde det musikaliska arvet vidare och titulerades så småningom klarinettist. Förutom detta instrument trakterade han även fiol. Det finns anledning att anta att han var en skicklig musiker. Under sitt långa liv, då han bland annat förmodligen deltog i stridigheter i Finland i slutet av 1780-talet, hade han säkerligen många tillfällen att utnyttja sin talang, i militära sammanhang, men i de långa perioderna mellan regementsmöten, rimligtvis också som civil musiker, som en inkomstbringande bisyssla vid sidan av jordbruket. I boupp-teckningen framträder han som en välbärgad man, väl etablerad i närsamhället, bland annat som kyrkvaktare. Conrads son Jonas Erik (1795–1866) gick i sin fars fotspår och blev först soldat, men hindrades i sitt värv av en skada och försörjde sig senare som skollärare. Även han spelade fiol och blev så småningom ägare till faderns uppteckningar av allmogemusik.

I november 1980 såldes två märkliga dokument till dåvarande Svenskt visarkiv, numera Statens musikverk. Köpet bestod av två spelmansböcker som fick katalognummer M 170 för fiol och M 172 för klarinett och som idag finns tillgängliga på Internet i Folkmusikkommissionens samling av spelmansböcker. Den förra samlingen består av allmogemusik för fiol och den senare av högreståndsmusik för klarinett. Bägge är daterade vid 1800-talets första år. Under detta år hoppas jag och Ulla-Carin Libert kunna publicera en redigerad samling av noterna i M 170.

M 170 innehåller nästan uteslutande polskor som, vilket är vanligt i spelmansböcker, saknar angivelse av upphovsman, ort eller datum. Det finns några undantag där hänvisning ges till andra spelmän i trakten. Intrycket av att samlingen är förankrad i trakten förstärks av att en stor del av materialet senare uppträder i en annan lokal spelmansbok, MMD 60 i katalogen över spelmansböcker. Denna tillhörde Olof Larsson från samma ort som Conrad Sandsten.

M 172 har en helt annan repertoar. Här saknas polskor och i stället förtecknas musik i högreståndsmiljö, förnämare danser, operapotpurrier och marscher.

Forts Hagholm i Medevi

Det militära inslaget är inte påfallande. Det är ett slags musik som alltid haft sin hemvist i brunnsmiljö, även i Medevi. Conrad Sandsten kan inte knytas till framträdande någonstans men mycket pekar på att en del av hans framträdanden kan ha skett i högreståndsmiljö, som vid Medevi brunn. Repertoaren i spelmansboken för klarinett antyder det, men inget säkert kan sägas. Däremot borde man kunna konstatera av denna samling är ett avtryck av den typ av musik som skulle kunna ha förekommit där. Finns det anledning att tro att den andra spelmansboken, den för fiol, kan representera ett inslag i musiken vid Medevi? Här finns heller inga bevis men väl en antydning om att den typ av musik som redovisas i spelmansboken, med förankring i den lokala musiktraditionen, kan ha förekommit på brunnen eller i Medevis omgivningar, om än inte trakterad av familjen sandsten, men av andra representanter för den närkingska allmogemusiken. Det finns ett spår till, som förstärker detta intryck. Nu kommer Hagholm in i bilden.

Av Sandstens cirka 200 polskor, flera sidor i spelmansboken saknas, finns det flera som påminner om Hagholms upp-teckningar som har liknande karaktär i melodi och uppbyggnad. Det finns dessutom minst 14 stycken som är identiska eller tydliga varianter.

Har vi lyckats lösa Hagholms gåta, och funnit ursprunget till hans inspiration från Medevi? Nej, fallet är inte avklarat. Jag har presenterat möjligheter, indicier, och förhoppningsvis kan det leda till större intresse för någon att reda ut det här. Slutmålet är förstås att hitta receptet på Jan Lings brygd. Kan Medevi brunn, och liknande miljöer, varit nav för samverkan mellan högt och lågt, allmogemusik och högreståndsmusik, buret på axlarna av rikets indelta militärmusi-ker?

Till sist: ett stort tack till alla dem som hjälpt mig att skaffa bakgrund till min artikel. Therese Ericsson, min före detta kollega på Lunds universitetsbibliotek och en lysande genealog, Anders Ahlmyr, utan vars militärhistoriska kunnande jag famlat i total blindo och min samarbetspartner i Sandstensprojektet, den oförtröttliga redaktören med mera, Ulla-Carin Libert. I arbetets slutskede hade jag förmånen att lära känna nu levande släktingar till ”vår” Conrad. Det finns fler med samma namn i släkten. Jag fann att Britt-Lis, Janne och Per-Olof bevarat minnet av Conrad och höll honom levande nästan 200 år senare. Jag bugar mig.

Nedan en Pollonnesse av Conrad Sandsten.

//Peter Berry

Nº [167]. Pollonnesse

Sandsten, M 170:056

Anmärkning i originalet: Pollonnesse primo af Sandsten
Inte ur huvudsamlingen utan ur samling noterad 1980 14:62 som nr 22
Jfr. Abraham Hagholm M 26:021 nr 102

Redaktörens kommentar: Peter har i arbetet med denna fina artikel till redaktören skickat med en flera sidor lång källhänvisning. Av utrymmesskäl i tidningen kan den listan tyvärr ej publiceras här. Är du intresserad av att ta del av den? Hör av dig till redaktören alternativt till Peter!

Hämta här ->

Numrets låt

Hej alla medlemmar! Hoppas spel- och dans-sommaren har varit bra. Jag själv har haft fullt upp, bl a med spel till skolavslutning; bröllop; midsommar; och medverkan på de nya Medevi-träffarna. Innan du får detta nummer har också SvalsjöFOLK haft sin 3:e festivalupplaga. Vi kanske sågs där?

Och sommarens sista stämma (?) var kanske Slakastämman, den 14:e i ordningen, första helgen i september. Så till Numrets Låt: Denna gång har jag bett vår ordförande, Christer Samuelsson, att välja någon av sina favoritlåtar. Blir det måhända en slängpolska?

//Spelledare Isabell Svärdmalm

Jag har valt ut ”numrets låt” som är en Pollonesse i d-moll efter Anders Larsson, Östra Ryd.

Låten är en av mina favoritpolskor som jag ofta spelar till dans. Jag har lärt ut polskan vid många låtkurser, bl.a. i USA. Varianter på låten förekommer i flera notböcker från samma tidsperiod, men denna har jag hämtat ur Anders Larssons notbok, som finns att införskaffa hos ÖSF. Önskar du lyssna på låten kan du höra mig spela den tillsammans med min fru Kristina och Katarina Hammarström på Klintettens CD ”Flickorna dansar på tå” från 2010 (spår nr 9). Den finns även på Spotify. *//Hälsningar Christer*

Nr: 91.

SVALSJÖFOLK

25-26 Augusti var det dags för 3:e upplagan av Svalsjö FOLK-festival.

Det var konserter, spelworkshop, dansworkshop, allspel, spelstuga och dans från tidig eftermiddag (fredag) till sen afton (lördag) i vackra Örsebo Sörgård i Svalsjö. Vi fick njuta av många namnkunniga artister, här nämns några: Ola Bäckström och Per Gudmundsson spelade så mjukt och vackert, det var sammet för öronen! Emma & Daniel Reid visade stor musikalitet på fiol, altfiol, dragspel, saxofon och altsaxofon (med auktion därtill!). Irmelin bjöd på skönsång och våra egna höjdare från länet, Björnlert, Hedin & Pekkari lockade till skratt med uruppförande av ”Fjordingen” (som egentligen hette Sonja), det blev en riktig ”travare” (ni som var där fattar). Vi fick också höra ”Tema och Sidotema”, Pelle-låtar, så dansanta och wow vilket sound! Under dagarna var det också minikonserter med lokala spelmän och grupper, ingen nämnd, ingen glömd.

Undertecknad deltog på spelstuga med Kjell-Erik Eriksson som lockade ett 40-tal i Ladugården, det var trångt och härligt, och vi fick prova på Fjällvinden, en snoa med kromatisk utmaning!

Lördagens sista konsert med Triakel blev pricken över i:et. Med skillingtryck från Västerbotten, till sång, fioler och tramporgel, och med glatt deltagande av publiken i omkväderna, ville kvällen aldrig ta slut. Danssugna fortsatte kvällen lång uppe på det vackra loftet.

I kaféet fanns det hembakade smörgåsbröd och utanför serverade goda grannar världens godaste hamburgare!

Tack till Per och Anna Helldorf och Stefan Öberg och Kerstin Ingels Öberg för att NI ORDNAR!

Annonser – Info

Påminnelse: Östergötlands
Spelmansförbund inbjuder till

Spelträff på Borghamns vandrarhem

7-8 oktober 2023

Spelmän och spelgrupper från Östergötland med omnejd inbjuds. Spelgrupperna får dela med sig av sina favoritlåtar.

Spelstugor med olika ledare.

Men framför allt ska vi träffas, spela och ha trevligt tillsammans!

Mer info: se förra numret av Östgotaspel och på ÖSF:s evenemangssida,

www.ostgotaspelman.se/event

Folklekarne tillsammans med ÖSF bjuder in till Rnytkalas

Trettondagen, lördagen den 6 januari 2024

Start: klockan 16.00 Entré: 50 kr

Plats: Söderledskyrkan i Norrköping

Vilbergsgatan 100

Avgiftsfri parkering vid kyrkan

Program:

- Kl 16 Start, allspel, spel till dans efter spellista.
- Kl 18 medhavda grytor och karotter dukas fram till gemensam buffé
- Kl 19.30 "konsert" i kyrksalen av både inbjudna gästspelmän och de lokala arrangörerna Folklekarne
- Kl 20.30 spel/spel till dans fortsätter...och kaffe....
- Kl 22 Avslut

Välkomna!

NORDLEKS KOMPOSITIONSTÄVLING 2024

Temat är vals!

Information om hur anmälan går till, villkor, kontaktpersoner, m.m. hittar Du på:

www.nordlek2024.no och på

www.folkdansringen.se

Håll även utkik i kommande nummer av Spelmannen och Hembygden!

Mer info:

/Helen Eriksson, ordförande

Nordleks Folkmusikutskott

he.eriksson57@gmail.com

ÖSF:s evenemangssida

*Web-redaktören tipsar om ÖSF
evenemangssida:*

www.ostgotaspelman.se/event

*Sorterat efter datum. Uppdateras så gott
som dagligen.*

*Nya evenemang läggs upp från Facebook
och från östgötska Facebookgrupper för
folkmusik.*

*Här finns också extra information, ex
allspelslåtar för spelträffar. Håll utkik!*

Du kan också tipsa direkt till:

webb@ostgotaspel.se /Hans Norberg

Annonser-Info, forts.

Norrköpings Folkmusikfestival 20-årsjubileum!

13-14 oktober bjuder vi in till den 20:e upplagan av Norrköpings folkmusikfestival, full av folkmusikkonserter, jam, dans och Studentspelmanslags-VM!

Nytt för i år är DANSMÄSTERSKAP i samband med Studentspelmanslags-VM!

För att fira vårt 20-årsjubileum har vi bland annat en jubileumskonsert med välkända folkmusikartister från trakten. Festivalen kommer som vanligt präglas av vimlet av härliga människor, pulserande dansgolv och vassa artister som Sver, Ralsgård & Tullberg kvartett, Björnler & Pekkari, Lyset i forsen och många fler.

Det blir även kurser i spel, sång och dans samt föreställningar för barn.

Under parollen The Tjo must go on! bjuder vi återigen in till tävlingen där spelmanslag gör upp om titeln Studentspelmanslagsvärldsmästare, i år större än någonsin.

Mitt i hjärtat av Norrköpings välupprustade och charmiga industrikvarter rör vi oss mellan den mäktiga Värmekyrkan där de tunga akterna håller dansarna svettiga och Arbetets museum där vi dansar till mer akustiska band och lyssnar till spännande musikföreställningar. Överallt där det går jamar vi.

På Folk- och världsmusikgalan erhöll arrangörgruppen pris som Årets arrangör 2023.

Välkommen till årets upplaga av Norrköpings Folkmusikfestival, *arrangerad av Östgötafolk.*

Hemsida <https://festival.folkmusik.nu>

Facebookevenemang: <https://facebook.com/events/s/norrkopings-folkmusikfestival-/1236746643672565/>

[1236746643672565/](https://facebook.com/events/s/norrkopings-folkmusikfestival-/1236746643672565/)

Kalendarium

Östergötland

ÖSF

23-10-07-08
Spelträff på Borghamns
Vandrarhem, se s.10

23-10-13-14
*Norrköpings
Folkmusikfestival
20-årsjubiléum!*
se s.11

24-01-06
Knytkalas med Folklekarne
Söderledskyrkan, Norrköping
Se s. 10

ÖstgötaFOLK

Höstens program:

23-10-04
Folkmusikkafé på Lunnevals Folk-
högskola
23-11-03
Folkmusikkafé
Hemslöjdgården, Linköping
23-11-11
Konsert- och danskväll med
Folke Dahlgren & Bruno Andersen
(lokal meddelas senare)
23-12-01
Folkmusikkafé
Hemslöjdgården, Linköping

Polskekurs

23-11-11
Hemgården, Norrköping
Info: Stig Eriksson, 070-424-04 09

Småland

Bauerstämman
23-11-17-18
Med tonvikt på buskspel
BauerGården, Brunn, strax
söder om Gränna
Se utförlig annons på ÖSF:s
evenemangside
www.ostgotaspelman.se/event

Medelpad

23-10-16-21
Samspel i Sundsvall
60-årsjubiléum för Samspelsme-
daljen m.m.
medelpadsfolkmusikforbund.se
för mer info

Kolla även in:
folkmusikenshus.se
olfm.se
smalandsspelmansforbund.se
sormlandsspel.se
folkmusikkafeet.se

*Nästa nummer kommer reportage om
Fattig punkt Elak-Balladfestivalen! Missa inte det!*

*Här
kommer
en bild
som ett
smaproov!*

Balladbild från Bildworkshopen
Foto: Lena Olsson

Manusstopp...

... för bidrag till nästa nummer: **23-11-10!**